

Öğretmen Yetiştirmede Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu Uygulaması (1956-1975)¹

S. Tunay Kamer²

Özet

Türk eğitim tarihi incelediğinde Tanzimat döneminde gerçekleştirilen eğitimi yenileştirme çabaları kapsamında, öğretmen yetiştirme sorunu da ele alınarak, yeni açılan Rüşdiyelere öğretmen yetiştirmek amacıyla, 16 Mart 1848'de İstanbul'da Darülmüallimin adıyla ilk öğretmen yetiştiren okulun açıldığı görülmektedir. 16 Mart 1848'den günümüze kadar geçen 164 yıllık zaman içerisinde, çağın ve toplumun ihtiyaç ve beklentileri dikkate alınarak, eğitim sistemimizin her kademesi için öğretmen yetiştirmek amacıyla yeni öğretmen okullarının açıldığı, farklı öğretmen yetiştirme modellerinin geliştirildiği bilinmektedir. Bu çalışmada, genel anlamda ilköğretime öğretmen yetiştirmenin ana hatları çizilirken, özel anlamda ise öğretmen yetiştiren kurumlardan olan Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu incelenmiştir. Bu okul gerek amaç, gerek yönetim, gerekse eğitim-öğretim faaliyetleri açısından irdelenmiştir. Okulun kuruluş gerekçeleri, fiziksel yapıları, öğrenci ve öğretim elemanı profilleri, öğretim programları, sosyal ve kültürel faaliyetleri detaylı olarak ortaya konmuş; sonuç olarak da ülkemize 1956-1975 yılları arasında birçok mezun veren bu okulun sahip olduğu imkanların, uygulanan ders programlarının, kadrolarının ve fiziki yapılarının önemli birer faktör olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen Yetiştirme, Kız İlköğretmen Okulu, Kastamonu

Abstract

If we search Turkish educational history, we see that there were problems in teacher education during the renovation of education in Tanzimat Reform Era and first teacher's training school named Darulmuallimin was established on 16th March 1848 to train teachers for Rüşdiyes (Ottoman Junior High Schools). Since this date (for 164 years), it has been known that new teacher's training schools have been built and new education models have been developed for training teachers for the different levels of education according to the expectations and conditions of the society. In this study, especially Kastamonu Teacher's Training School for Girls (Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu) is studied while outlining of educating of primary school teachers was also generally explained. This school has been analyzed according to its aims, management and training activities. Reasons of establishment, physical qualifications, teacher's and student's profiles, training programs, social and cultural activities has been explained in detail. As a result of these, it is pointed out that; opportunities, lesson programs, teachers and physical qualifications of this school which was the school of many students between 1956-1975 were important factors.

Key Words: Teacher Training, Teacher's Training School for Girl, Kastamonu

GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nde ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Kastamonu eğitim hayatı ve öğretmen yetiştirme konularında her dönem ağırlığını hissettirmiştir. Kastamonu'da 1884'de Darülmüallimin ve 1915'de de Darülmüallimat açılmıştır (Kastamonu İl Yıllığı, 1967). Kastamonu geçmişten günümüze önemli olaylara sahne olmuş, dolayısıyla Türk tarihi ve kültüründe önemli yeri olan illerimizden birisidir. Nitekim 1872-1873 öğretim yılında Osmanlı Devletinde "Usul-ü Cedide Mektepleri"nin sayısı 3057 iken, Kastamonu'da aynı yıl okul sayısı 555'tir. Kastamonu bu sayıyla Osmanlı Devletinde en çok okula sahip olan şehir durumundadır (KMEM, 1998). Ayrıca Türk siyasi tarihinde olduğu kadar eğitim tarihinde de önemli yer tutan Sadrazam Baltacı Mehmet Paşa, "köye göre öğretmen yetiştirme" düşüncesini ortaya atan İsmail Mahir Efendi ve Orhan Şaik Gökyay gibi Kastamonulu düşünce adamlarının çok olması da dikkat çekmektedir.

¹Yazarın, Yrd. Doç. Dr. Ayşe Füsün Öksüzoğlu danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinin bir bölümüdür.

²Arş. Gör. Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, tunaykamer@gmail.com

Türk eğitim tarihine bakıldığında Fatih Sultan Mehmet'in Eyüp ve Ayasofya medreselerinin sıbyan okullarında öğretmenlik yapacaklar için ayrı dersler gösterilmesini istemesinin öğretmen yetiştirmede ilk adım olduğunu söyleyebiliriz (Koçer, 1983; Akyüz, 2011). Ancak tarihe bakıldığı zaman bu uygulamanın sürdürülemediği görülmektedir.

Bugünkü anlamda öğretmen yetiştiren ilk kurum olarak İstanbul'un Fatih Semtinde 16 Mart 1848 yılında Darümuallimin açılmıştır (Akyüz, 2011). Mutlakiyet döneminde, öğretmen yetiştirilmesi alanında daha çok ilkökul öğretmenini yetiştirilmesine önem verilmiştir (Akyüz, 2011). İstanbul dışında ilk öğretmen okulu 1882'de Edirne'de açılmıştır. Bunu Diyarbakır, Bosna, Girit, Bursa, Bağdat, Kudüs, Trabzon, Kastamonu, Halep, Erzurum, Van, Musul, Sivas, Konya gibi taşra bölgelerde ilkökul öğretmenini yetiştiren kurumlar izlemiştir (Koçer, 1983).

Cumhuriyet dönemine geçilirken de öğretmen yetiştirme konusu, çok önemli bir sorun olarak, acil çözümler bekleyen alanlardan birisi olma niteliğini korumaktadır. İllerde bulunan öğretmen okulları, il özel idareleri elinde gelişemedikleri için 22. 03. 1926 yılında yayımlanan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun ile Maarif Vekâletine bağlanıp genel bütçe içine alınmış ve 1935'lerden itibaren de öğretmen okulu hâline dönüştürülmüşlerdir. Yine aynı kanun, şehir ve köy öğretmenini diye iki öğretmen tipi getirmiştir. Aynı yıl ilk defa Denizli ve ertesini yıl Kayseri'de üç yıl süreli öğretmen okulları açılmış, ancak bu okullar 1933 ve 1934 yılında kapatılmışlardır (Akyüz, 2011). Ayrıca bu dönemde sayıları çok, fakat öğrencileri az ve öğretimi yetersiz ilköğretmen okullarının sayıları azaltılıp, öğrenci mevcudu ve öğretiminin niteliği yükseltilmeye çalışılmıştır (Üstüner, 2004).

11. 06. 1937 tarih ve 3238 sayılı kanunla köylerin eğitim işlerinin yürütülmesi ve köylülere rehberlik edilmesi amacıyla eğitimci yetiştirilmeye başlanmıştır. *"Eğitmenlik yönetmeliğinin (1938) birinci maddesine göre: Köy eğitimci yetiştirme kurslarına eğitimci namzedi olarak, askerliğini başarı ile bitirmiş, okuma yazma bilen ve ziraat işleri ile meşgul arazi ve hayvan sahibi veya böyle bir ailenin çocuğu..."* (Ayas, 1948) olanlar bu kurslara seçilerek alınmıştır.

I. Milli Eğitim Şûrasının köyler için yeni bir tip öğretmen yetiştirme kararının uygulamaya konulması için, 17. 04. 1940 tarih ve 3803 sayılı yasa ile Köy Enstitüleri açılmıştır. Öğretim süresi beş yıl olan bu okullara alınacak öğrencilerin beş yıllık köy ilkökullarını bitiren kişiler olmaları şartı getirilmiştir (Ayas, 1948). 3-4 yıl gibi kısa bir sürede bu enstitülerin sayısı 21'e ulaşmıştır. Bunların yanı sıra Köy Enstitülerine öğretmen, ilkökullara müfettiş ve gezici başöğretmen yetiştirmek üzere Ankara Hasanoğlan'da Yüksek Köy Enstitüsü açılmıştır (Akyüz, 2011).

1953 yılında kapatılan Köy Enstitüleri, 27. 01. 1954 tarihli ve 6234 sayılı yasa ile altı yıllık ilköğretmenokulu adı altında yeniden düzenlenmiştir. Bu tarihten itibaren yine ağırlıklı olarak köy ilkökulu mezunu öğrenciler bu kuruma alınmaya devam edilmiş ve diğer üç yıllık ilköğretmen okulları ile birlikte lise seviyesinde program bütünlüğü sağlanmıştır. Böylece köy ve şehir ilkökullarına farklı kaynaktan öğretmen yetiştirme uygulaması sona ermiştir. (YÖK, 1998).

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu da 6234 sayılı yasaya göre 1956-1957 öğretim yılında açılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü'nün (ÖOGM) 1965-1966, 1966-1967, 1968-1969 ve 1973-1974 tarihli yıllıklarındaki kayıtlara göre okul açıldığı zaman Türkiye'de toplam 7 kız ilköğretmen okulu ve 10 karma ilköğretmen okulu bulunmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Kuruluşundan itibaren birçok değişim geçiren öğretmen yetiştiren kurumların, dönünün ve bugününün incelenmesi, değişimlerin nedenlerinin araştırılması, gelecekte olası değişimlerin yönünün kestirilmesine yardımcı olacak ve eğitim tarihine ışık tutacaktır.

Araştırma konusu olarak Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nun seçilmesinin temel nedeni aynı ilde ve aynı mekânda kesintisiz 56 yıldır başka bir deyişle yarım yüzyılı aşkın bir süreden beri öğretmen yetiştirilmeye devam ediliyor olmasıdır.

Araştırma Yöntemi

Tarihsel bir araştırma niteliğindeki bu çalışma tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2006:77) . Tarihsel araştırma, tarihinin geçmiş hakkında sorularıyla ilgili gerçekleri kapsayan diğer kaynaklar ve belgeler için sistematik bir araştırmayı kapsar.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler toplanırken literatür taraması yapılmış, okulun arşiv belgeleri incelenmiş, okulda görev yapmış ve eğitim almış kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler kronolojik olarak sınıflandırılmış ve değişiklikler ayrı ayrı ele alınıp, okul hakkındaki bilgiler alt başlıklar altında verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

1-) Kuruluş ve Tarihçe

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu 6234 sayılı yasa çerçevesinde 1956-1957 öğretim yılında ortaokul üzerine üç sınıflı (yıllık) bir okul olarak açılmıştır. ÖOGM'nin 1965-1966, 1966-1967, 1968-1969 ve 1973-1974 yıllıklarına göre Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu Türkiye'de açılan üç yıl eğitim veren yedinci kız ilköğretmen okuludur. Okulda hazırlık sınıfı yoktur.

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu ve diğer kız ilköğretmen okullarının uygulama ve öğretmenlik mesleği ile ilgili derslerinin sayısının artırılması ve bu okulları bitirenlerin genel lise mezunu sayılabilmesi için 1970-1971 öğretim yılında eğitim süreleri bir yıl arttırılarak eğitim dört yıla çıkarılmıştır. Bu da ilkokul öğretmeni yetiştirme işinin yükseköğretim seviyesine yükseltme girişimleri açısından önemli bir başlangıç olmuştur (YÖK, 1998) .

ÖOGM 1965-1966 ve 1970-1971 yıllıklarına göre öğrenciler Kastamonu ve Zonguldak, 1973-1974 yılına göre de Kastamonu, Zonguldak ve Çankırı illerinden alınmıştır.

1974-1975 öğretim yılından itibaren ilkokullara öğretmen yetiştirilmek üzere liseye dayalı iki yıllık eğitim enstitüleri açılmaya başlanmıştır. Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu da 1975 yılında eğitim enstitüsüne dönüştürülen okullardan biridir.

2-) Fiziksel Yapı

Bu bölüm eski ve yeni bina olarak iki kısımda incelenecektir. Çünkü okul 1956-1970 yılları arasında bir binada, 1970-1977 yılları arasında bir başka binada hizmet vermiştir.

Eski Bina

Eyüpgiller'in "Kastamonu Kent Tarihi" isimli çalışmasında binanın tarihsel gelişimi şu şekilde anlatılmaktadır: "1885 yılında Mekteb-i İdadî projesine uygun, sağlam ve dayanıklılığı sağlamak için kargır bir bina olarak yaptırmak üzere Vilayet İdare Meclisi kontrolü altında bir komisyon oluşturulmuş; 2 Mayıs 1885 tarihinde, Vali Abdurrahman Nurettin Paşa'nın katılımıyla temel atılmıştır. 1886 yılında inşaat için İstanbul'dan getirilen, Belediye Meclis kalfalığını da yürüten BogosKalfa'nın vefat etmesi üzerine yeni bir kalfanın, aylık 1000 kuruşluk maaşı Belediye Dairesi'nce karşılanmak üzere Kastamonu'ya getirilmesi istenmiştir. Bina tamamlanmadan müdüriyetine Celal Bey atanarak 1886 yılı Şubatında

Mekteb-i Rüşdi Askeri'nin bir koğuşunda eğitime başlanmış ve 1887 yılı Eylül ayında resmi açılışı yapılmıştır. 1908'de Mekteb-i Sultanî, 1923'de ise liseye dönüştürülmüştür" (Eyüpgiller, 1995) .

Daha sonraki dönemde Abdurrahman Paşa Lisesi'nin yeni binasına taşınmasından sonra, bu bina 1956 yılında açılan Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'na verilmiştir (Kastamonu İl Yıllığı, 1973) . Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu 1971-1972 öğretim yılında yeni binasına geçene kadar 15 yıl bu binayı kullanmıştır. Bina bir ara Kastamonu Defterdarlığı olarak kullanılmıştır. Maliye Bakanlığı'nın (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) 15. 01. 2003 tarih ve 12/3121-885/1613 sayılı yazısı ile Fen Edebiyat Fakültesi hizmetinde kullanılmak üzere Gazi Üniversitesi Rektörlüğüne tahsis edilmiş fakat resmen 26. 01. 2004 tarihinde Gazi Üniversitesi Rektörlüğüne devredilmiştir. Kastamonu'da bulunan fakültelerin birleştirilerek Kastamonu Üniversitesi'nin kurulmasıyla birlikte bina Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğüne devredilmiştir.

Yukarıda tarihçesi anlatılan Kız İlköğretmen Okulu'nun kullandığı ilk bina olan bu tarihî binada, bir bodrum katı, bir zemin katı ve bir hizmet katı bulunmaktadır. Giriş holünün karşısındaki merdivenle inilen ve dışarıdan ulaşılan bodrum katta altı oda yer almaktadır (Özçınar, 2006) . Bodrum kattaki bu odalar atölye, ambar, banyo ve çamaşırhane olarak kullanılmaktadır (Münevver Kaykanacı ile görüşme) . 1960 yılında Müdürlüğün Nuri Çelik Yazıcıoğlu'dan, İhsan Öğüş'e devri sırasında tutulan tutanakta yazılan malzemeler arasında soba, soba borusu, soba dirseği, soba tahtası, demir maşa, soba tablası ve kül küreği bulunduğu göre okulun soba ile ısıtıldığı anlaşılmaktadır.

Özçınar'ın (2006) tespitine göre zemin kat dokuz odadan oluşmaktadır. Bu odalardan üçü diğerlerine göre büyüktür. Bu odalardan biri müdür, ikisi de müdür yardımcısı odasıdır. Bu odalardan müdüre ait olan oda biraz geniş, diğerleri küçüktür. Odaların kapısı çift kanatlıdır. Ayrıca girişte sağda ahşap danışma bölümü bulunmaktadır. Birinci katta bir dersane, revir ve yatakhane yer almaktadır.

a) Derslikler, Laboratuvarlar ve Spor Salonu

ÖOGM1965-1966 ve 1968-1969 yıllıklarına göre okulda toplam 10 derslik bulunmaktadır. Eski binada spor salonu olmadığı için beden eğitimi dersleri okulun arkasındaki bahçede yapılmaktadır. Bu bahçede bir voleybol sahası bulunmaktadır. Ayrıca bir tutanaktaki yazılı malzemeler arasında bir adet jimnastik kasası bulunduğu kayıtlıdır.

Yine aynı tutanakta yazılan malzemeler arasında; elektrik akım sandığı, bir mekanik sandığı, optik sandığı, bir mercekler kutusu, yedi adet pipet, on tüp maşası, bir arşiment silindiri, iki termometre, iki demir saç ayak, dört ispirto lambası, dokuz erlanmayer, sekiz adet şişe, iki adet beher, bir adet barometre, bir adet mikroskop yer almaktadır. Ayrıca ÖOGM1965-1966 yılına göre okulda üç adet fizik takımı ve bir mikroskop; 1968-1969 yılına göre ise okulda bir fizik takımı, bir kimya takımı, iki mikroskop bulunmaktadır. Bu bilgilerden de okulda fen laboratuvarı bulunduğu anlaşılmaktadır.

b) Yurt, Yemekhane ve Sağlık Hizmetleri

Okulda bulunan revir ve yatakhane birinci katta bulunmaktadır. 1960 yılında Müdürlüğün Nuri Çelik Yazıcıoğlu'dan, İhsan Öğüş'e devri sırasında tutulan tutanakte yazılan malzemeler arasında; üç adet çamaşır yıkama sehpası, bir çamaşır kurutma makinesi, altı otomatik elektrik ütüsü, on iki adet bakır çamaşır leğeni, üç adet Upu çamaşır makinesi, bir adet Nurmetal çamaşır makinesi, altı adet kömür ütüsü ve on iki adet hamam taşı bulunmaktadır. ÖOGM1968-1969 yılına göre sekiz dikiş makinesi, dört çamaşır makinesi bulunmaktadır. Buradan anlaşıldığı üzere okulda çamaşırhane bulunmaktadır. Öğrenciler yurttaki çamaşırını yıkayabilmekte ve ütülerini yapabilmektedirler. Ayrıca öğrencilerin banyolarını da okulda yapabildiklerini anlaşılmaktadır.

Okulda, ÖOGM1965-1966 yılına göre 196 öğrenci, 1966-1967 yılına göre 200 öğrenci ve 1968-1969 yılına göre 200 öğrenci yurttadır. Yemekhane, tek katlı ek binada hizmet vermektedir. Okulun birinci katında revir bulunmaktadır. Yine aynı tutanakta bir adet muayene masası bulunduğu yazmaktadır.

c) Kütüphane

Söz konusu tutanakta iki adet kütüphane masası, duvar kitaplığı, on adet askılı kitaplık, kitaplık dolapları, süreli yayınlar, ansiklopediler, Türk ve Dünya Edebiyatı klasikleri, birçok ders kitabı ve yardımcı kitaplar olmak üzere 2980 adet kitap ve dergi bulunduğu yazılıdır. Buradan da okulda bir kütüphane olduğu anlaşılmaktadır.

Yeni Bina

1967 yılında, Kastamonu Valisi Hasan Basri Kurdoğlu döneminde 25 dönüm arazi kamulaştırılarak beş birimden oluşan tesislerin temeli atılmış ve okul binası 1971 yılında Kastamonu Valisi Sabahattin Savacı döneminde eğitim-öğretime açılmıştır (Eski, 2000) . 1970-1971 öğretim yılı sonuna kadar eski binada eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu 1971-1972 öğretim yılı başından itibaren yeni binasına taşınmıştır. Okulun taşındığı yeni yerde bir dersane, bir laboratuvar, bir yatakhane, bir spor salonu, bir lojman olmak üzere beş bina bulunmaktadır.

a) Derslikler, Laboratuvarlar ve Spor Salonu

ÖOGM1970-1971 yılına göre okulda on derslik, üç fen laboratuvarı takımı ve iki sinema makinesi bulunmaktadır. ÖOGM1973-1974 yılına göre okulda on altı derslik, on adet laboratuvar, on bir adet mikroskop, altı adet keman ve altı adet fen laboratuvarı takımı bulunmaktadır. Yıllıklarda spor salonu hakkında bilgi bulunmamaktadır. Fakat Muzaffer Kartal'la yapılan görüşmede beden eğitimi derslerinin spor salonunda işlediği aktarılmaktadır. Bu spor salonu hâlen Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından kullanılmaktadır.

b) Yurt, Yemekhane ve Sağlık Hizmetleri

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nun çıkarmış olduğu 1973-1974 yılına göre okulda Yeter Güler (Yıldırım) isminde bir hemşirenin görev yaptığı tespit edilmiştir. Yeter Güler'in sicil dosyası incelendiğinde Isparta Köy Ebe Okulu mezunu olduğu ve 1972-1975 yılları arasında Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nda çalıştığı anlaşılmaktadır.

Okulda yurt bulunmaktadır. 1970-1971 öğretim yılında yatılı öğrenci sayısı 194 iken bu sayı 1973-1974 öğretim yılında 454'e yükselmiştir. Yemekhaneden sadece yurttaki kalan öğrenciler yararlanmakta fakat öğrencilerin hepsi yurt binasının alt katında yer alan kantinden faydalanabilmektedir. Kantinin üstü ise revir olarak kullanılmaktadır (Muzaffer Kartal ile görüşme) .

c) Kütüphane

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nun çıkarmış olduğu 1973-1974 yılındaki kayıtlara göre Sevim Bora (Yeşilalioğlu), 1971 yılında kütüphane memuru olarak Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'na atanmıştır. (Sevim Bora'nın Sicil Dosyası) . ÖOGM1973-1974 yılına göre okulda bulunan kitap sayısı 4241 adettir. Muzaffer Kartal'ın aktardığına göre kütüphane dersliklerin bulunduğu binada giriş katında bulunmaktadır.

3-) Eğitici Kadroları

a) Yöneticiler

19 Temmuz 1965 tarihinde Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği'ne göre ilköğretmen okullarında yönetim organlarının başı müdürdür. Müdürden sonra müdür başyardımcısı, eğitim şefi, müdür yardımcıları, tarım eğitim şefi, atölye eğitim şefi ve sağlık eğitim şefi gelmektedir.

Okulda Görev Yapmış Müdürler

Kastamonu Kız İlköğretim Okulu'nda, açılışından (1956) kapanışına (1975) kadar toplam sekiz müdür görev yapmıştır. Bu kişiler ve görev yaptıkları yıllar şöyledir: Cemil Silistreli (1956-1958), Avni Özbenli (24. 4. 1958-01. 10. 1958), İhsan Ögüş (1958-1960), Nuri Çelik Yazıcıoğlu (1960-1965), Erdoğan Tahmişcioğlu (1965-1967), Dr. Fahire Yenal (1967-1969), Aytaç Açıkalın (1969-1971), Hasan Can³ (1975-1977)

Okulda görev yapan müdürlerden dördünün meslek bilgisi, ikisinin fen grubu, birinin resim, birinin de matematik öğretmeni olduğu görülmektedir. Fahire Yenal'ın doktora yaptığı, Cemil Silistreli'nin yurt dışında eğitim aldığı, Avni Özbenli'nin de okulda İngilizce kursu verdiği göze çarpmaktadır. Ayrıca müdürlerden Avni Özbenli ve Nuri Çelik Yazıcıoğlu'nun dışındaki altı müdür iki yıl görev yapmıştır. Avni Özbenli beş ay, Nuri Çelik Yazıcıoğlu'da beş yıl müdürlük yapmıştır. Müdürlerin branşlarına göre dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo. 1. Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu Müdürlerinin Branşlara Göre Dağılımı

Müdürler	Meslek Bilgisi	Fen Grubu	Resim	Matematik
Cemil Silistreli	X			
Avni Özbenli	X			
İhsan Ögüş	X			
Nuri Çelik Yazıcıoğlu	X			
Erdoğan Tahmişcioğlu		X		
Fahire Yenal		X		
Aytaç Açıkalın			X	
Hasan Can				X
Toplam	4	2	1	1

Okulda Görev Yapmış Müdür Başyardımcıları

Okul arşivindeki sicil dosyalarından tespit edilen bilgilere göre dört müdür başyardımcısı görev yapmıştır. Bu kişiler ve görev yaptıkları yıllar şöyledir: İhsan Kurt (Meslek Bilgisi, 1960), Şahabettin Yıldız (Meslek Bilgisi, 1960-1966?), Hüseyin Çavuş (Meslek Bilgisi, 1966-1972), İbrahim Tozan (Meslek Bilgisi, 1972-1976).

Müdür başyardımcılarının hepsinin branşı meslek bilgisidir. Müdür başyardımcılarından İhsan Kurt en kısa, Hüseyin Çavuş en uzun süre görev yapan müdür başyardımcısıdır.

Okulda Görev Yapmış Eğitim Şefleri

Okul arşivindeki sicil dosyalarından tespit edilen bilgilere göre iki eğitim şefi görev yapmıştır. Bu kişiler ve görev yaptıkları yıllar şöyledir: Güner Adalı (Meslek Bilgisi, 1960-1963), Münevver Kaykanacı (Meslek Bilgisi, 1971-1975).

³Muzaffer Kartal'ın aktardığına göre Hasan Can, okulun fiziksel yapısının değişmesinde büyük çaba sarf etmiş; okul bahçesini düzenletmiş, ağaç diktirmiş, çimen ve çiçekler ektirmiştir. Halen Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin bahçesini süsleyen çam ağaçları onun eseridir.

Okulda Görev Yapmış Müdür Yardımcıları

Okul arşivindeki sicil dosyalarından tespit edilen bilgilere göre okulda 21 müdür yardımcısı görev yapmıştır. Bu kişiler ve görev yaptıkları yıllar şöyledir: Nihal Eroğlu (Tarih, 1958-?), Şahabettin Yıldız (Meslek Bilgisi, 1960), Hayrünisa Sak (Beden Eğitimi, 1960-62), Hüsam Arslan (Fen Bilgisi, 1960-1962), Muhittin Aktuna (Tarih-Coğrafya, 1962-1975), Gürsel Saylan (Fen Bilgisi, 1963-1969), Sevim Avrap (Beden Eğitimi, 1963-1966), Hüseyin Çavuş (Meslek Bilgisi, 1964-1966) Nail Tan (Edebiyat, 1965-1968), Mübeccel Sayılın (Edebiyat, 1966-?), Gülsen Tikensak (Coğrafya, 1969-1971), Meral Tahran (Meslek Bilgisi, 1970-71), Sabahattin Kansu (Din Bilgisi, 1971-1972), Alev Emine Soysalan (Almanca, 1972-1973), Ayşe Dünder Türkçe, 1972-1973), Atıf Yazar (Matematik, 1973-1975), Huriye Uludağ (Türkçe, 1973-1975), İlknur Tan (Biyoloji, 1973-1974), Emine Hancı (Beden Eğitimi, 1974-1977), Güler Gültekin Veldet (Türkçe, 1974), Murat Sarı (Matematik, 1974), Türkan Dinç (Fen Bilgisi, 1974-1976), Ersin Abdürrezzakoğlu Ören (Müzik, 1975) .

Okulda Görev Yapmış Tarım Eğitim Şefleri

Tespit edilen bilgilere göre iki eğitim şefi görev yapmıştır. Bu kişiler ve görev yaptıkları yıllar şöyledir: Mehmet Boz (Resim, 1973-1974) Hüseyin Çavuş (Meslek Bilgisi, 1974)

Okulda Görev Yapmış Atölye Eğitim Şefleri

Okul arşivindeki sicil dosyalarından tespit edilen bilgilere göre okulda görev yapan atölye eğitim şefi beş adettir. Yusuf Kemal Onaran (Resim, 1960-1963), Şükran Torun (Resim, 1969-1970), Sabahattin Kansu (Din Bilgisi, 1970-1971), Mustafa Kaptan (Fen Bilgisi, 1971-1972), Nurhayat Açıkan (Resim, 1972-1974), Mehmet Boz (Resim, 1972-1973/1974-1976),

Okulda Görev Yapmış Sağlık Eğitim Şefleri

Okulda sağlık eğitim şefliği görevini yapan kimse bulunmamaktadır.

b) Öğretmenler

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nda görev yapmış ve yönetici görevi olmayan öğretmenler şunlardır: Adil Turan (Fen Bilgisi), Ahmet Tümgüç (Fen Bilgisi), Asım Karabıyık (Fen Bilgisi), Belkıs Kadioğlu (İngilizce), Berjan Çınarlı (Müzik), Candan Okyay Aktekin (Edebiyat), Ceyda Ersoy (Meslek Bilgisi), Emine Ceylan Erdem (Beden Eğitimi), Emine Kurt (İngilizce), Fatma İnce Serter (Matematik), Fazıl İhtiyar (Fen Bilgisi), Gülseri Suna (Müzik), Günay Temir (Din Bilgisi), Halil Güleç (Fizik-Matematik), Hatice Kansu Bodur (Fransızca), Hüseyin Malakoğlu (Fen Bilgisi), İlknur Erçelik (Müzik), İsmail Yüksel Öztürk (Tarım), İsmet Yalçınkaya (Fen Bilgisi), M. Cengiz Kırşen (Beden Eğitimi), Mehmet Bural (Meslek Bilgisi), Mehmet Yazırlı (Felsefe ve Meslek Bilgisi), Meliha Aksan (Coğrafya), Meral Özkan (Ev İşleri), Mesude Çelebi Karadağ (Fransızca), Mihriye Kaptan Fen Bilgisi, Mustafa Eryürek (Resim), Müşerref Ünal Müzik, Neşe Obalı Ödevci (Fransızca), Nurinisa Tuğrul Ergezer (Din Bilgisi), Nuriye Özer (Fizik-Kimya), Osman Eğritaş (Matematik), Sabahat Tümgüç (Ev İşleri), Sabahattin Eler (Fransızca), Sabri Kızmazır (Tarih), Seher Uçkan Eflanilioğlu (Ev İşleri), Semiha Katırcı (Biyoloji), Sermet Yıldırım (Din Bilgisi), Şaban Solmaz (Meslek Bilgisi), Şenay Bilge Ataoğuz (Beden Eğitimi), Tefvik Müldür (Beden Eğitimi), Yücel Atmışdört (Resim), Zehra Arslan Hatipoğlu (Fen Bilgisi), Zernişan Alver (Meslek Bilgisi) .

Tablo 2. Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nda Görev Yapmış Yönetici ve Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

Branşlar	Müdür	Müdür Başyardımcısı	Müdür Yardımcısı	Eğitim Şefi	Tarım Eğitim Şefi	Atölye Eğitim Şefi	Öğretmen	Toplam
Meslek Bilgisi-Felsefe	4	4	1	2	-	-	5	16
Fen Grubu	2	-	4	-	-	1	10	17
Matematik-Astronomi*	1	-	2	-	-	-	3	6
Resim-İş	1	-	-	-	1	2	2	6
Müzik	-	-	1	-	-	-	4	5
Beden Eğitimi	-	-	3	-	-	-	4	7
Edebiyat-Türkçe**	-	-	5	-	-	-	2	7
Tarih-Coğrafya	-	-	3	-	-	-	2	5
Ev İşleri	-	-	-	-	-	-	3	3
Yabancı Dil	-	-	1	-	-	-	6	7
Tarım	-	-	-	-	-	-	1	1
Din Kültürü	-	-	1	-	-	-	3	4
Toplam	8	4	21	2	1	3	44	84

*Hasan Can Fen Bilgisi mezunudur. Fakat daha sonra branş değişikliği ile matematik öğretmeni olmuştur. Halil Güleç de Fizik-Matematik mezunudur. Tabloda ikisi de matematik öğretmeni olarak değerlendirilmiştir.

** Mustafa Eski Türkçe öğretmeni olarak değerlendirilmiştir.

Okulda toplam sekiz müdür, dört müdür başyardımcısı, 21 müdür yardımcısı, iki eğitim şefi, bir tarım şefi, üç atölye eğitim şefi ve 44 öğretmen olmak üzere toplam 84 eğitici görev yapmıştır. Bu sınıflama yapılırken yönetici olarak görev yapmış olan öğretmenler yönetici olarak değerlendirilmiştir. Öğretmen eksikliğinden dolayı öğretmenler branşı olmayan derslere de girmişlerdir.

Okulda en çok meslek bilgisi ve fen grubu öğretmeni görev yapmıştır. Müdür başyardımcılarının ve eğitim şeflerinin hepsinin meslek bilgisi öğretmeni olduğu tespit edilmiştir. Eğitici kadrolarının branşlara göre dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir.

4-) Bölümler ve Dersler

Bu bölüm 1956-1970 arası ve 1970-1977 arası olmak üzere iki kısımda incelenecektir. Çünkü okul 1956-1970 arasında üç yıllık, 1970-1977 arasında dört yıllık olarak hizmet vermiştir. Ayrıca 1970-1977 yılları arasında sınıflar edebiyat ve fen bölümlerine ayrılmıştır.

1956-1957 ve 1970-1971 Ders Yılları Arasında Sürdürülen Ders Programları

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu 1956-1957 öğretim yılında, öğrenci olarak eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Bu nedenle o zamanki eğitim programı, Milli Eğitim Vekilliği, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 30 Nisan 1953 tarih ve 183 No'lu kararıyla kabul ettiği programdır. Okul, 1956 yılından 1970 yılına kadar ortaokuldan sonra üç yıl eğitim veren ve bölüm ayrımı yapılmayan bir kurumdur. Dolayısıyla tüm öğrenciler aynı dersleri görmüşlerdir.

Sınıf geçme defterlerinden elde edilen bilgiler Talim ve Terbiye Kurulu'nun kabul ettiği programdaki derslerle karşılaştırılmış, Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nda okutulan derslerin Talim Terbiye Kurulu'nun kabul ettiği programdaki derslerin aynı olduğu tespit edilmiştir.

Birinci sınıfta bir öğrenci, 17 farklı ders olmak üzere toplam 35 saat ders görmüştür. Bu sınıfın mevcudunun tamamen kız olmasına rağmen Askerlik (Milli Savunma) dersinin okutulması dikkat çekicidir. İkinci sınıfta ise bir öğrenci, 20 farklı ders olmak üzere toplam 35 saat ders görmüştür. Birinci sınıfta olduğu gibi bu sınıfta da Askerlik (Milli Savunma)

dersinin okutulması dikkat çekicidir. Ayrıca bu sınıfta meslek derslerinin sayısı artmıştır. Üçüncü sınıfta da bir öğrenci, 19 farklı ders olmak üzere toplam 35 saat ders görmüştür. Birinci ve ikinci sınıfta olduğu gibi bu sınıfta da Askerlik (Milli Savunma) dersinin okutulması dikkat çekicidir. Ayrıca birinci ve ikinci sınıfa göre bu sınıfta meslek derslerinin sayısı artmıştır.

Ders dağılımlarına bakacak olursak bir öğrenci haftada birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda 35'er saat olmak üzere toplam 105 saat ders görmektedir. Öğrenciler her yıl müzik, beden eğitimi, kompozisyon, tarih, coğrafya, iş, din bilgisi, resim-yazı ve tarım dersi görmektedir.

1970-71 ve 1976-77 Ders Yılları Arasında Sürdürülen Ders Programları

İlköğretmen Okullarının, ortaokul üzerine üç yıllık eğitim verirken, ÖOGM'nin 17 Aralık 1969 gün 320. 2/212-19516 sayılı yazısı, Bakanlık Makamının 17. 12. 1969 gün ve 19516 sayılı oluru ve Talim ve Terbiye Kurulunun 18 Mart 1970 tarih ve 44 sayılı kararı ile ilkokul üzerine yedi yıllık, ortaokul üzerine dört yıllık öğretim vermeleri, bunun 1970-1971 öğretim yılında ve aşağıda gösterilecek ders dağılım cetvellerine göre yapılması kararlaştırılmıştır. Buna göre Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nda da 1970-1971 öğretim yılında yeni programa geçilmiştir.

Buna göre İlköğretmen Okulu öğrencileri lise mezunlarının tüm haklarına sahip olarak "Üniversiteler Arası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme" sınavlarına başvurabileceklerdir. Bu sınav sonucunda başarılarına ve tercihlerine göre yükseköğrenim programlarına yerleştirilemeyen öğrenciler, ilkokul öğretmeni olarak görevlendirileceklerdir.

Üç yıllık dönemde tüm sınıf ve şubeler aynı programı uygularken, dört yıllık dönemde, fen ve edebiyat şubeleri olmak üzere birbirinden farklı iki program uygulanmıştır. Dört yıllık program hem mesleğe hem de üniversiteye hazırladığından genel kültür derslerinin sayısı artmıştır. Ayrıca okul dört yıllık olduktan sonra her iki bölümünün programına yabancı dil dersleri eklenmiştir.

Birinci sınıfta bir öğrenci haftada 33 saat ders görmekte olup meslek derslerinin programda olmaması, buna karşılık fen ve tabiat bilgileri ders saatlerinin çok olması dikkat çekicidir. Ayrıca bu sınıfta yabancı dil dersinin 5 saat olduğu göze çarpmaktadır. İkinci sınıfta bir öğrenci haftada 34 saat ders görmektedir. Bu sınıftan itibaren meslek dersleri görülmeye başlanmaktadır. Bu sınıfta Türk dili ve edebiyatı, sosyal bilgiler, yabancı dil ve matematik derslerinin ders saatleri azalmış; beden eğitimi, iş ve müzik derslerinin ders saatleri arttırılmıştır. Üçüncü sınıfta öğrenciler fen ve edebiyat bölümlerinden birine geçip iki yıl süre ile bölüme uygun olarak hazırlanmış programlara devam etmektedirler. Fen bölümündeki öğrenciler ağırlıklı olarak fen ve matematik dersleri alırlarken, edebiyat bölümündeki öğrenciler Türk dili ve edebiyatı ile sosyal bilgiler dersleri almaktadır.

Ders dağılımlarına bakacak olursak birinci ve ikinci sınıfta tüm öğrenciler aynı dersleri almaktadır. Üçüncü ve dördüncü sınıfta bölüme göre öğrencinin aldığı dersler ve saatleri değişmektedir. Fen bölümündeki öğrenci üçüncü sınıfta 35 saat, dördüncü sınıfta 42 saat ders görmektedir. Edebiyat bölümündeki öğrenci ise üçüncü sınıfta 34 saat, dördüncü sınıfta 40 saat ders görmektedir. Fen bölümünü bitiren bir öğrenci haftada toplam 151 saat, edebiyat bölümündeki bir öğrenci ise 148 saat ders görmektedir. Her iki bölümdeki öğrenciler her yıl yabancı dil, müzik, beden eğitimi, edebiyat, kompozisyon, tarih, coğrafya ve resim-yazı dersi görmektedirler.

Staj ve Uygulama

Staj ve Uygulama ile ilgili 1955 tarihli İlköğretmen Okulları İdare, Disiplin ve İmtihan Yönetmeliği'nin 51. maddesinde: "Müfredat programlarına göre ilkokullarda yapılacak

sürekli uygulamalar çevrenin özellikleri ve iklim şartları göz önünde tutularak okulca ayarlanır” denilmektedir.

Münevver Kayganacı'nın aktardığına göre, Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nda şehir stajı normal program içerisinde haftada bir gün ayrılarak yapılmış ve o gün son sınıfların hepsi staja gitmişlerdir. Öğrenciler şehir merkezindeki okullara sınıf sayılarına göre eşit bir şekilde dağıtılmışlardır. Staj şu şekilde yapılmaktadır: Bir hafta özel öğretim yöntemleri dersi verilmiş, ertesi hafta o dersin uygulaması için okullara gidilmiş ve öğrenciler ders vermişlerdir. Dersin sonunda, sınıf öğretmeni, ilköğretmen okulunun meslek dersleri öğretmeni, dersi anlatan öğrenci ve grup öğrencilerinin katıldığı bir değerlendirme toplantısı yapılmıştır. Köy stajı iki ay yapılmaktadır. Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu öğrencileri stajı, Merkez ilçeye bağlı Haskurt, Batak, Ayvalı, Dereköy, Kayı, Balık, Kınık, Karahallı, Terzi, Ümit ve Alpi Köylerinde yapmışlardır. Öğrenciler, köylerdeki okulların durumlarına göre 10-12 kişilik gruplara ayrılmış, köylerde ev tutulmuş ve evlerin kirasını bakanlık ödemiştir. Öğrencilerin çoğu yatılı olduğu için yiyecekleri okuldan sağlanmış ve gündüzlü olan öğrencilerde bunlara katılmışlardır. Okulda iki aylık tabldot hazırlanmış, öğrencilere un, bulgur, nohut, mercimek, patates gibi erzaklar verilmiştir. Ayrıca köye gitmeden önce öğrencilere Teşkilat ve İdare dersi verilmiştir. Öğrenciler ilkokulda nöbetçi olmuş, yönetim işlerini sanki okulun müdürüymüş gibi yapmışlardır. Bütün yazışmaları, yönetim ve denetim işlerini yerine getirmişlerdir. Nöbetçi öğrenci aynı zamanda okulun disiplininden de sorumlu olmuştur. Bilmediği konuları okulun müdürüne sormuş, yönetim işini birlikte yürütmüşlerdir (Münevver Kayganacı ile görüşme).

5-) Öğrenci Sayıları ve Mezuniyet Durumları

Okulun mezun öğrencileri kendi (okul içi) ve okul dışı mezunları olmak üzere iki alt başlıkta verilmiştir. Mezun olan öğrencilerin sayısal durumu diploma defterlerinden çıkarılmıştır.

a) Kendi (okul içi) Mezunları

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu 1956-1957 yılında okula öğrenci almaya başlamıştır. Dolayısıyla ilk mezunlarını 1958-1959 yılında vermiştir. Okula en son öğrenci 1972-1973 yılında alınmış ve bu öğrenciler 1975-1976 öğretim yılında mezun olmuşlardır. Fakat 1975-1976 yılında mezun olamayan 21 öğrenci bir sonraki öğretim yılında yani 1976-1977 öğretim yılında mezun olmuştur.

Okul 1973-1974 öğretim yılına kadar yaz ve güz dönemi olarak iki aşamada öğrenci mezun etmiştir. Fakat bu yıldan sonra mezun öğrenciler toplam olarak diploma defterlerinde yer almıştır. Öğrencilerin mezuniyet durumları pekiyi, iyi ve orta şeklinde değerlendirilmiştir.

Ayrıca okulun adı Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu olmasına rağmen 1971-1972 öğretim yılında okula erkek öğrenci de alınmıştır. Dolayısıyla 1974-1975 öğretim yılında mezun olan öğrenciler arasında erkek öğrencilerde bulunmaktadır. 1 numaralı diplomayı alan öğrenci Tuncay Şenses'tir. Tuncay Şenses iyi derece ile mezun olmuştur.

Okulun öğrenim süresi 1970-1971 öğretim yılından itibaren dört yıl olduğundan 1972-1973 öğretim yılında okulun mezun vermemesi gerekirken bu yıl toplam 87 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğretim yılında mezun olan öğrenciler okulu uzatan öğrencilerdir.

1974-1975 öğretim yılında 29 erkek, 159 kız olmak üzere toplam 188 öğrenci mezun olmuştur. Ayrıca bu öğretim yılında okul mezunları, 1 Fen ve 4 Edebiyat şubesi mezunları olarak 5 şubede değerlendirilmiştir. Fen mezunları 38 kişi, edebiyat mezunları 150 kişidir. Fen mezunlarının 4'ü erkek, 34'ü kız; edebiyat mezunlarının 25'i erkek 154'ü kızdır. Okul erkek mezunlarını ilk defa bu yıl vermiştir.

1976-1977 öğretim yılında 15 erkek, 6 kız olmak üzere toplam 21 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğrencilere özel bir sınıf açılmıştır. Bu öğrenciler 1975-76 öğretim yılında mezun olamayıp okulu uzatan öğrencilerdir.

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu 1956-1957 öğretim yılında açılmış olup ilk mezunlarını 1958-1959 öğretim yılında vermiştir. Okul, 1970-1971 yılında ilk defa erkek öğrenci kabul etmiş ve bu öğrencileri 1974-1975 öğretim yılında mezun etmiştir. Okul kuruluşundan kapanışına kadar 89'u erkek, 1839'u kız olmak üzere toplam 1928 öğrenci mezun etmiştir.

b) Okul Dışı Mezunları

1955 İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği'nin 41. ve 42 maddesine, ayrıca 1969 tarihli İlköğretmen Okulları Sınıf Geçme ve Bitirme İmtihan Yönetmeliği'nin 63. maddesine göre lise mezunu veya okulunu yarım bırakan öğrenciler bakanlığın belirlediği okullarda dışarıdan bitirme sınavına girerek ilköğretmen okulunu tamamlamışlardır.

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu da bu şekilde birçok öğrenci mezun etmiştir. Hatta, okul ilk mezununu 1958-1959 yılında vermesi gerekirken 1957-1958 güz döneminde vermiştir. Çünkü Şehmiye Şenseda adlı öğrenci okulu dışarıdan bitirmiştir. Şehmiye Şenseda adlı bu öğrenci okulu dışarıdan bitiren öğrenciler arasında 1 numaralı diplomayı almaya hak etmiştir. Bu öğrencinin diploma derecesi pekiyidir.

Okulu erkek öğrenciler ilk defa 1974-1975 öğretim yılında bitirirken, 1962-1963 öğretim yılında 14 erkek öğrenci okulu dışarıdan bitirmiştir. Okul, 1962-1963 öğretim yılında dışarıdan bitirenler arasında ilk erkek mezununu bu öğretim yılında vermiştir.

Okulu dışarıdan bitiren 356 öğrenciden 116'sı kız ve 240'ı erkektir. Okulu dışarıdan bitirenler arasında ilk mezununu 1957-1958 öğretim yılında, son mezununu 1974-1975 öğretim yılında vermiştir. Okulu dışarıdan bitirenleri incelediğimizde en çok mezununu 1963-1964 öğretim yılında 125 öğrenci ile vermiştir.

Okuldan, okul içi 1839, dışarıdan 116 olmak üzere toplam 1955 kız öğrenci mezun olmuştur. Yine okul içinden 89 erkek, okul dışından 240 erkek olmak üzere 329 erkek mezun olmuştur. Böylece okul 1955 kız ve 329 erkek mezun ederek toplam 2284 öğrenciyi Türk Milli Eğitim Sistemine öğretmen olarak kazandırmıştır. Bu bilgiler Tablo 3'te gösterilmiştir.

1961 yılı mezunlarından Ersin Abdülrezzakoğlu Ören müzik öğretmeni ve 1963 yılı mezunlarından Münevver Kaykanacı meslek dersleri öğretmeni olarak 1970 yılında okula öğretmen olarak tayin edilmişlerdir. Daha sonraki yıllarda her ikisi de idarecilik görevlerinde de bulunmuşlardır.

Tablo. 3. Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu Mezunlarının Genel Durumu

Yıllar	Okul İçi		Okul Dışı		Toplam	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
1957-1958	-	-	1	-	1	-
1958-1959	54	-	2	-	56	-
1959-1960	56	-	2	-	58	-
1960-1961	61	-	6	-	67	-
1961-1962	56	-	4	-	60	-
1962-1963	85	-	27	14	112	14
1963-1964	86	-	27	98	113	98
1964-1965	54	-	2	21	56	21
1965-1966	118	-	7	18	125	18
1966-1967	103	-	8	14	111	14
1967-1968	75	-	3	18	78	18
1968-1969	93	-	8	23	101	23
1969-1970	113	-	7	10	120	10

1970-1971	119	-	3	10	122	10
1971-1972	198	-	3	10	201	10
1972-1973	87	-	2	-	89	-
1973-1974	88	-	2	1	90	1
1974-1975	159	29	2	3	161	32
1975-1976	228	45	-	-	228	45
1976-1977	6	15	-	-	6	15
Toplam	1839	89	116	240	1955	329

6-) Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

1960 yılında Müdürlüğün Nuri Çelik Yazıcıoğlu'dan, İhsan Ögüş'e devri sırasında tutanakta yazılan malzemeler arasında; bir adet 16mm'lik sinema makinesi de bulunmaktadır. Bu da öğrencilerin okulda film seyredindiklerini işaret etmektedir. Yine aynı tutanakta okulda 6 adet izci trampeti bulunduğu yazmaktadır.

Okulda görev yapan öğretmenlerin sicil dosyalarında bulunan görevlendirme kâğıtlarından elde edilen tespitlere göre okulda yapılan sosyal faaliyetlerden bazıları şöyledir:02-15 Şubat 1961 tarihleri arasında Nuri Çelik Yazıcıoğlu başkanlığında öğretmenler ve son sınıf öğrencileri ile birlikte İstanbul ve Bursa gezisi düzenlenmiştir. (*Nuri Çelik Yazıcıoğlu'nun sicil defteri*) . 1973 yılında okul Fakir Öğrencileri Koruma Derneği Ankara Arı sinemasında gece düzenlemiştir. (*Mehmet Boz ve Nurhayat Ağırkan'ın sicil defterleri*) Okul voleybol takımı 12-18 Mart 1974 tarihleri arasında Sivas'ta grup birinciliğine katılmıştır. Okulun atletizm takımı 27 Aralık 1974 ve 3 Ocak 1975 tarihlerinde Ankara'da yapılacak yarışmalara katılmıştır. (*Emine Hancı'nın sicil defteri*) .

Ayrıca, 1973 Kastamonu İl Yıllığına göre Kastamonu'da 2 adet Ergin izci oymağından biri 36 kişilik Kız İlköğretmen Okulu Kız İzci Oymağı'dır. 26 Mayıs 1974 tarihinde Hürriyet ve Anayasa Bayramı kutlama programında okulun 80 kişilik enstrüman grubu gösteri yapmıştır. 1973-1974 okul yıllığına göre okulun bir tiyatro grubu, milli oyun ekipleri, bir koro ve bir jimnastik ekibi bulunmaktadır.

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu tarafından hazırlanan 1973-1974 yıllığına göre öğrenci örgütünün yönetimi şu şekildedir: Güner Ayverdi, Ayşe Ak, Gülen Turhan, Meral Cebe, Neriman Alagöz, Nuran Görgülüoğlu, Gülçin Kızılkaya, Sezai Arkun. Öğretmen Okulları 1970-1971 Yıllığına göre okulda öğrenci örgütü tarafından "Okul Aile Birliği" isimli bülten çıkarılmıştır.

Sosyal kol ve bu kolların başkanlarının adları şu şekildedir: Mustafa Yıldırım (Spor Kolu), Ahmet Kırkbeşoğlu (Temsil-Eğlence Kolu), Gülşen Can (Okul Eşyalarını Koruma Kolu), Melahat Petekçi (Gezi ve İnceleme Kolu), Fatma Keleş (Sağlık Temizlik Kolu), Aynerin Işıktimur (Kültür Edebiyat Kolu), Füsün Erbaş (Müzik-Yayın Kolu), Fatma Güner (Rehberlik ve Mezunlarla Haberleşme Kolu), Müşerref Yalçın (Bahçe İşleri ve Okulu Güzelleştirme Kolu), Nesrin Aktuğ (Görgü-Beslenme Kolu), Nuran Emiroğlu (Kitaplık Kolu), Sevim Turan (Kızılay Kolu), Fikret Pirahmetoğlu (Fotoğrafçılık Kolu), Rafia Aslan (Çayhane Kolu), Emine Soğukçam (Türk Büyüklüklerini Anma Kolu) .

Münevver Kaykanacı okuldaki öğrenci örgütünün tam bir demokratik uygulama içerisinde olduğunu, her yıl seçimler yapılarak öğrenci örgütünün belirlendiğini, sosyal kolların kendilerine ait bir bütçeleri, tüzükleri ve denetleme kurulları olduğunu ve her sosyal kolla ilgilenen bir öğretmenin belirlendiğini söylemiştir. Öğrenci örgütü başkanlığı seçiminin her yıl kasım ayında yapıldığını ve adayların seçim için propaganda yaptıklarını ve seçimden sonra sosyal kol başkanlarının belirlendiğini söylemiştir. Kaykanacı her sosyal kolun yıllık çalışma planını eğitim şefine onaylattığını ve faaliyetlerini ona göre yaptıklarını belirtmiştir. Sosyal kollar kendi aralarında her ay toplantı yapmışlardır. Her sınıftan iki öğrenci seçimle sosyal kollara seçilmiştir. Ayrıca Kaykanacı, öğrencilerin sosyal kol çalışması ile ilgili yardım

ve izinleriyle de eğitim şefinin ilgilendiğini belirtmiştir. Okulda sosyal kollar faaliyetlerini çarşamba günü gerçekleştirmişlerdir.

Okulda kurulan Çayhâne ve Türk Büyüklerini Anma Kolu da bu maddeye ilişkin olarak kurulmuştur. Bu sosyal kollarla ilgili olarak Münevver Kaykanacı sosyal kolları öğretmen kurulu kararıyla belirlediklerini belirtmiştir. Çayhâne sosyal kolunda görevli öğrenciler okulun kantinden sorumlu olmuşlardır. Kaykanacı, kantine bakan öğrencinin o gün derse girmeyip kantinle ilgilendiğini söylemiştir. Ayrıca sosyal kollarda görevli olanlardan bazılarının okulda gece nöbet tutan öğretmenle nöbet tuttuklarını belirtmiştir. Rehberlik ve Mezunlarla Haberleşme Kolu, mezun öğrencilerle iletişime geçmiş, onların meslek hayatında karşılaştıkları sıkıntılar hakkında bilgiler almış ve bunları okulda öğrenim gören öğrencilere aktarmıştır. Böylece okul hem mezunlarının başarılarını takip etmiş hem de öğrencilerini daha iyi yetiştirmeyi amaçlamıştır.

Okulda bulunan bu öğrenci örgütü ve sosyal kollar öğrencilerin gerek derslerde gerekse okuldaki toplumsal hayat içinde kişisel gelişmelerine ve toplumsal eğitimlerine imkânlar hazırlaması, ödev ve sorumluluk, yardımseverlik duygularını besleyip kuvvetlendirmesi, onlara boş zamanlarını iyi kullanmalarını öğretmesi ve onları milli ve toplumsal hayatın gerektirdiği iş bölümüne alıştırmaları açısından çok önemlidir. Münevver Kaykanacı'nın aktardığına göre sosyal kollarda görev alan öğrencilerin meslek ve toplum hayatında daha başarılı olduğu görülmüştür.

1975'te öğrenci örgütü başkanı olan Muzaffer Kartal'ın söylediğine göre öğrenci örgütü odası yurdun bulunduğu binada, kantinin yanında bulunmaktadır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu 27. 01. 1954 tarihli ve 6234 sayılı yasa ile 1956 yılında açılmış ve 1975 yılında enstitüye dönüştürülmüştür. Okul 1956-1970 yılları arasında tarihi Kastamonu İdadisi binasında hizmet vermiş, 1970 yılında yeni binasına taşınmıştır. Eski binanın biraz küçük, yeni binada ise imkânların daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Örneğin eski binada spor salonu bulunmazken yeni binada bulunmaktadır.

Okulda toplam 8 müdür görev yapmış, öğretmenlerin 76 tanesinin özgeçmişine ulaşılmıştır. Ancak öğretmen sayısının bununla sınırlı olmadığı okulda görev yapmış kişilerle yapılan görüşmelerden anlaşılmaktadır. Okulda müdür ve öğretmenlerin yanı sıra müdür başyardımcısı, eğitim şefi, atölye şefi, tarım şefi ve müdür yardımcısı gibi eğitici kadrolarda da görevlilerin olduğunu görülmektedir. Okulda sağlık eğitim şefi bulunmamaktadır. Okulda görev yapan 8 müdürden dördünün meslek bilgisi, ikisinin fen grubu, birinin resim, birinin de matematik öğretmeni olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinden Fahire Yenal'ın doktorasını bitirdiği, Cemil Silistreli'nin yurt dışında eğitim aldığı, Avni Özbenli'nin de okulda İngilizce kursu verdiği göze çarpmaktadır. Ayrıca müdürlerden Avni Özbenli ve Nuri Çelik Yazıcıoğlu'nun dışındaki altı müdür iki yıl görev yapmıştır. Avni Özbenli beş ay, Nuri Çelik Yazıcıoğlu'nda beş yıl müdürlük yapmıştır.

Okuldan 1958-1975 yılları arasında 1955 kız ve 329 erkek olmak üzere toplam 2284 öğrenci mezun olmuştur. Bu öğrencilerden 116 kız ve 240 erkek olmak üzere toplam 356 öğrencinin okulu dışarıdan bitirdiği görülmektedir. Burada okul içinden bitiren öğrencilerin aksine bir durum gözlenmektedir. Çünkü okul içinden bitirenlerin çoğunluğu kız olmasına rağmen, okul dışından bitirenlerin çoğunluğu erkektir. Okul, kız ilköğretmen okulu olmasına rağmen 1970 öğretim yılında erkek öğrenci de almış ve ilk erkek mezununu 1974-75 öğretim yılında vermiştir. Okuldan mezun olmuş Münevver Kaykanacı ile Ersin Abdürrezzakoğlu Ören adlı öğrenciler aynı okula öğretmen olarak atanmıştır. Ayrıca okulun öğrenim süresi 1956-1970 öğretim yılları arasında üç yıl, 1971-1975 yılları arasında dört yıldır.

Okul üç yıllıkken tüm öğrenciler toplam 105 saat ders görürlerken, okul dört yıllık olduğunda fen ve edebiyat olmak üzere bölümler açılmış ve öğrenciler bölümlerine göre farklı

dersler görmüşlerdir. Fen bölümünde okuyan bir öğrenci mezun oluncaya kadar 151 saat ders alırken, edebiyat bölümünde okuyan bir öğrenci 148 saat ders almıştır.

Okulda 8 kişiden oluşan bir öğrenci örgütü ve 15 adet sosyal kol kurulmuştur. Sosyal kollar okulun ihtiyaçları ve öğretmenler kurulu kararıyla belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin sicil dosyalarından da okulun, okullar arası yarışmalara katıldığı ve çeşitli dereceler aldığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2011) *Türk Eğitim Tarihi M. Ö 1000-M. S 2004*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Arslanoğlu, İ. (1998) . *Kastamonu Öğretmen Okulları (1884-1977)* . İstanbul: MEB
- Ayas, N. (1948) . *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi Kuruluşlar ve Tarihçeler*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Eski, M. (2000) . *Kastamonu Valileri (1838-2000)* . Ankara: Önder Matbaası
- Eyüpgiller, K. K. (1995) . “*Kastamonu Kent Tarihi (Fiziksel Gelişimi, Anıtsal Yapıları ve Konutları)* ”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara,
- Gelişli, Y. (2006) . *Öğretmen Yetiştirmede Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Uygulaması*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- İlköğretmen Okulları İdare Yönetmeliği, Tebliğler Dergisi, 19 Temmuz 1965, sayı: 1364 s. 247-255
- İlköğretmen Okulları Yönetmeliği, Tebliğler Dergisi, 7 Şubat 1955, sayı:867 s. 4-8
- Karasar, Niyazi. (2006) . *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (16. Baskı) . Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu: 1956-57, 1957-58, 1958-59, 1959-60, 1960-61, 1961-62, 1962-63, 1963-64, 1964-65, 1965-66, 1966-67, 1967-68, 1968-69, 1969-70, 1970-71, 1971-72, 1972-73, 1973-74, 1974-75, 1975-76, 1976-1977 Sınıf Geçme Defterleri
- : 1958-59, 1959-60, 1960-61, 1961-62, 1962-63, 1963-64, 1964-65, 1965-66, 1966-67, 1967-68, 1968-69, 1969-70, 1970-71, 1971-72, 1972-73, 1973-74, 1974-75, 1975-76, 1976-1977 Diploma Defterleri
- : 1958-59, 1959-60, 1960-61, 1961-62, 1962-63, 1963-64, 1964-65, 1965-66, 1966-67, 1967-68, 1968-69, 1969-70, 1970-71, 1971-72, 1972-73, 1973-74, 1974-75, 1975-76, 1976-1977 Okulu Dışarıdan Bitirenlerin Diploma Defterleri
- Müdürlüğü Arşivi: *Öğretmenlere Ait Sicil Dosyaları*
- 1973-74 Yıllığı
- KMEM (Kastamonu Milli Eğitim Müdürlüğü) . (1998) . *Kastamonu İlinde Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitim*. Kastamonu
- Koçer, H. A. (1983) . *İlkokul Öğretmenin Yetiştirilmesi (1923-1980)* . Cumhuriyet Döneminde Eğitim. MEB Yayınları
- Millî Eğitim İle İlgili Mevzuat (1999) . 1. , 2. , 3. Cilt. Ankara: MEB Yayınları.
- Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü. 1965-1966 Yıllığı, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Plânlama Şubesi Yayınları
- 1966-1967 Yıllığı, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Plânlama Şubesi Yayınları
- 1968-1969 Yıllığı, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Plânlama Şubesi Yayınları
- 1970-1971 Yıllığı, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Plânlama Şubesi Yayınları
- 1973-1974 Yıllığı, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Plânlama Şubesi Yayınları
- Özçınar, A. G. (2006) . *Kastamonu Mekteb-i İdadi Binası Restorasyon Önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Haziran, Ankara
- Üstüner, M. (2004) . Geçmişten Günümüze Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme ve Günümüz Sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt:5 Sayı:7 Dönem: Bahar. Malatya.

YÖK (Yüksek Öğretim Kurulu) . (1998) *Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirme Tarihi Gelişimi*. Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi İle İlgili Rapor, Ankara

1967 Kastamonu İl Yıllığı (1968) . Ankara: Ulusal Basımevi

1973 Kastamonu İl Yıllığı (1973) . Ankara: Yarı Açık Cezaevi Matbaası

Yapılan Görüşmeler

1. *Mustafa Eski* Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nda yönetici ve öğretmen olarak görev yapmıştır. Hâlen Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görev yapmaktadır.
2. *Münevver Kaykanacı* Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'ndan mezun olmuş, daha sonra okulda öğretmen ve yönetici olarak görev yapmıştır. Hâlen Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görev yapmaktadır.
3. *Muzaffer Kartal* 1971-75 yılları arasında Kastamonu Kız İlköğretmen Okulu'nun ilk erkek öğrencilerindendir ve okulun bir dönem öğrenci örgütü başkanlığı yapmıştır.

Kastamonu Teacher's Training School for Girls in Teacher Training (1956-1975)

S. Tunay KAMER⁴

Summary

Kastamonu is an important city that has been the place of many important events in Turkish history and culture. It has been one of the most important cities for educational history especially in teacher education. In this scope, Darulmuallim was opened in 1884 and Darulmuallimat in 1915. It was also one of the cities which has been many schools for three centuries. In addition to important political figures, Kastamonu was the city of intellectuals of education history such as Sadrazam Baltacı Mehmet Pasha, İsmail Mahir Effendi who claimed "educating teacher according to village" and Orhan Şaik Gökyay.

This school was founded in 1956 according to the law numbered 6234 and dated 27. 01. 1954 and turned into institute in 1975. It was in the building of Kastamonu Idadi between 1956-1970 and moved into its new building in 1970. It was understood that old building was relatively smaller for the need and new building was better.

8 headmasters and 76 teachers worked in the school. In addition to them, deputy headmaster, education chef, gallery chef, agriculture chef and deputy headmaster were some positions in the schools. There wasn't medicine teaching chef. Four of the headmasters were vocational teacher, two were science group teachers, one was painting and one was math teacher. There were headmasters who were educated abroad and completed PhD.

Total graduate number is 2284; 1955 girls and 329 boys. 116 girls and 240 boys (356 in total) completed their education by distant learning. Although most of the students of formal education are girls, most of the distant learning students are boys. Although it was a female school, first male student started his education there in 1970 and first male graduates were in 1974-75 educational year. Some of the graduates worked there as teachers. Education period were 3 years between 1956-1970 and 4 years between 1971-1975.

All students joined the same curriculum when school was three years. When school was 4 years different departments such as science and literature were founded and students joined different lessons according to their departments.

School included a student union consisting of 8 students and 15 social unions. These unions were chosen according to the necessities of schools and decision of the board of teachers. It was understood from the files of teachers that school joined extramural contests and won some prizes.

---

⁴Res. Assist. Cumhuriyet University, Faculty of Educatin, tunaykamer@gmail. com